

Asia: VN/1514/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähkömarkkinalain sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: Lausuntopyyntö VN/1514/2022

Energiaviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähkömarkkinalain sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on pyytänyt Energiavirastolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähkömarkkinalain sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta.

Energiavirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1 Yleistä hallituksen esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Lausuttavana olevan hallituksen esitysluonnoksen päätavoitteena on toimeenpanna TEM:n asettaman älyverkkotyöryhmän loppuraportissaan esittämiä konkreettisia toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Näihin toimiin lukeutuvat yhteislaskutus, jakeluverkkomaksujen rakenteiden harmonisointi sekä markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus.

Lisäksi tavoitteena on turvata kuluttajan asemaa sähkömarkkinoilla rajaamalla uuden, etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloaika sekä panemalla täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin säännös, jolla säännellään määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksuja.

Lisäksi ehdotus sisältää muutoksia sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmään ja verkonhaltijan liittämisvelvollisuuteen liittyviin säännöksiin. Luonnoksessa esitetään täydennettäväksi RED II – direktiivin ja sähkömarkkinadirektiivin kansallista täytäntöönpanoa.

Energiavirasto pitää hallituksen esityksen tavoitteita perusteltuina. Ehdotettu hallituksen esitys yleisesti ottaen luo nykyistä paremmat edellytykset älykkään sähköjärjestelmän kehittymiselle. Samalla sähköasiakkaiden mahdollisuudet osallistua ja toimia sähkömarkkinoilla paranevat. Energiavirasto pitää tärkeänä täsmentää sähkömarkkinasäännöksiä, joilla parannetaan kuluttajien asemaa sähkömarkkinoilla.

2 Energiaviraston kommentit keskeisiin ehdotuksiin

2.1 Yhteislaskutus

Ehdotuksessa esitetään, että asiakkaalla olisi halutessaan mahdollisuus valita erillisten sähkö- ja verkkopalvelulaskujen sijaan yksi yhteinen lasku. Yhden laskun tarjoamista ei ehdotuksessa säädettäisi pakolliseksi, vaan vähittäismyyjä voisi tarjota yhteislaskua halutessaan. Jakeluverkonhaltijalla olisi puolestaan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen.

Energiavirasto on yhdessä muiden pohjoismaisten sääntelyviranomaisten kanssa suositellut jo vuonna 2010 yhteistä Pohjoismaista vähittäismarkkinamallia, johon sisältyi myös ehdotus yhteislaskutuksen edistämisestä. Tähän liittyen sääntelyviranomaiset korostivat jakeluverkonhaltijan keskeistä roolia yhden laskun mallin mahdollistajana sekä tarvetta vaikutusarvioon pakollisen ja vapaaehtoisen yhteislaskutuksen osalta.

Energiavirasto pitää tarpeellisina ehdotettuja säännösmuutoksia, jotka mahdollistavat asiakkaille mahdollisuuden halutessaan saada yksi sähkö- ja verkkopalvelumaksut sisältävä lasku sähköntoimittajaltaan kahden erillisen laskun sijasta. Nykyisellään asiakkaiden saadessa yleensä erilliset laskut kuva sähkö- ja lämmön käytön kokonaiskustannuksista hämärtyy. Energiavirasto pitää perusteltuna ehdotettua yhteislaskutuksen tarjoamisen rajaamista loppukäyttäjiiin, joiden pääsulake on enintään 3x63 A tai joiden käyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kWh vuodessa.

Lisäksi nykysäädösten perusteella myyjät ovat erilaisessa asemassa sen suhteen, voivatko ne tarjota asiakkailleen yhteislaskutusta vai eivät. Nykysäädösten perusteella kuluttajilla on oikeus vaatia

toimitusvelvolliselta sähkötoimittajalta sopimusta, joka sisältää sekä sähkön että verkkopalvelun, jolloin se usein tarkoittaa myös yhteislaskutusta. Asiakkaan vaihtaessa sähkön toimittajaa mahdollisuus yhteislaskutukseen poistuu.

Virasto pitää hyväksyttävänä, etteivät säännökset pakota sähkötoimittajia tarjoamaan tätä vaihtoehtoa. Kukin sähkötoimittaja voi kilpailutilanteen tai omien lähtökohtiensa perusteella harkita, haluaako tarjota yhteislaskutusta. Kuitenkin on tärkeää, että sähkötoimittajat kohtelevat eri asiakkaita syrjimättömästi. Energiavirasto arvioi, että markkinoiden kehittyminen johtanee tämän osalta yhteisiin käytäntöihin.

Yhteislaskutuksessa sähkötoimittaja laskuttaa sähkökäyttäjiltä myös verkkopalvelumaksut, jotka sen tulee edelleen tilittää kyseiselle jakeluverkonhaltijalle. Energiavirasto pitää hyvänä, että sähkötoimittajien ja jakeluverkonhaltijoiden välille ollaan Energiaviraston määräyksellä luomassa yhtenäiset sitovat sopimusehdot, jolloin eri jakeluverkonhaltijat kohtelevat sähkötoimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Virasto pitää tärkeänä, että ehdotukseen sisältyvät myös säännökset sellaisten tilanteiden varalle, jos sähkötoimittaja vähittäismyyjä laiminlyö olennaisesti yhteislaskutukseen liittyvän maksuvelvollisuutensa tai muut velvollisuutensa. Virasto katsoo, kuten ehdotuksessa on todettu, että näiden tilanteiden varalle asetettavien vakuuksien edellytysten ja laskentaperusteiden tulisi olla mahdollisimman kaavamaisia sekä helposti ja yksiselitteisesti jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välisessä suhteessa sovellettavia. Tämä on tärkeää paitsi vähittäismyyjien yhdenvertaisuuden kannalta, myös viraston valvontatehtävien onnistumisen ja valvonnan ennakoitavuuden kannalta.

Virasto pitää tärkeänä myös yhteislaskutusta koskeville säännöksille ehdotuksessa esitettyä voimaantuloa vasta 1.1.2026. Yhteislaskutuksen käyttöönotto edellyttää lakia alemman tasoista sääntelyä sekä datahubin kehittämistä. Energiavirasto voi ehdotuksen mukaan antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista. Ehdotuksen mukaan ehdot on valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa kuullen vähittäismyyjiä, asiaankuuluvia verkon käyttäjiä sekä muita sähkömarkkinoiden osapuolia, Energiavirasto pitää tärkeänä, että myös näiden ehtojen valmistelulle on riittävästi aikaa.

2.2 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama Älyverkkotyöryhmä julkaisi loppuraporttinsa 24.10.2018. Älyverkkotyöryhmän loppuraportin mukaan on tärkeä varmistaa, että jakeluverkkomaksujen hinnoittelu kannustaa asiakkaita joustoon markkinaehtoisesti, sähköverkon fyysiset rajoitteet huomioiden. Jakeluverkkomaksujen kirjo voi vaikeuttaa asiakkaiden maksujen ymmärrettävyyttä ja

hankaloittaa verkkomaksujen vertailtavuutta erityisesti, jos jakeluverkkoyhtiöt ottavat toisistaan poikkeavan tehopohjaisen siirtohinnoittelun laajemmin käyttöön. Älyverkkotyöryhmä katsoi, että jakeluverkkoyhtiöiden siirtohinnoittelun yleiset rakenteet ja muutosten siirtymäajat tulee harmonisoida lainsäädännössä tai viranomaisen määräyksin.

Energiavirasto perusti Älyverkkotyöryhmän toimikauden päättyttyä Älyverkkoforumin ja Älyverkkoforumin rinnalla Energiavirasto erillisen alatyöryhmää sähkön jakelumaksujen rakenteiden harmonisoimiseksi. Harmonisointialatyöryhmän työskentelyn pohjalta Energiavirasto laati 29.9.2021 työ- ja elinkeinoministeriölle suosituksen lainsäädännön kehittämiseksi muistion.

Johtopäätökset alatyöryhmässä hinnoittelun rakenteiden harmonisoinnista käydyn keskustelun perusteella olivat tiivistettävissä keskeisesti tarpeeseen harmonisoida määräytymisperusteiden kirjoa sähkön jakeluverkkotoiminnan verkkopalvelumaksuissa. Alatyöryhmän keskustelussa asiakaskeskeisestä näkökulmasta tehomaksun määräytymisperusteena on pidetty perusteltuna kuukausiperusteista tehomaksua. Lisäksi pienasiakkaiden osalta keskustelussa on tunnistettu tarve toleranssille ennakoimattomien ja kohtuuttomien maksuvaikutusten tasaamiseksi. Alatyöryhmän näkemyksen mukaan energiamaksun aikajaotuksen harmonisointia kannatettiin laajasti.

Luonnoksessa esitetään muutettavan sähkömarkkinalain 54 §:ää niin, että jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia, aikajaotukseltaan ja hintarakenteeltaan erilaisia sähkönjakelupalvelutuotteita. Sähkömarkkinalain 54 §:ään lisättäisiin lisäksi Energiavirastolle määräyksenantovaltuus sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännöksiin perustuvien tarkempien määräysten sähkönjakelupalvelujen maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymisperusteista.

Energiavirasto katsoo, että ehdotetut muutos ja lisäys sähkömarkkinalain 54 §:ään mahdollistavat jakeluverkkoyhtiöiden siirtohinnoittelun yleisten rakenteiden harmonisoinnin sekä edesauttavat jakeluverkkoyhtiöiden hinnoittelun ymmärrettävyyttä ja vertailtavuutta. Lisäksi muutoksella voidaan mahdollisesti lykätä tai välttää jakeluverkkoyhtiöiden investointeja, parantaa sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta sekä aktivoida asiakasta kulutusjouktoon.

2.3 Markkinapohjainen kuormanohjaus

Luonnoksessa esitetään sähkömarkkinalakiin lisättävän 65 b §, jolla mahdollistettaisiin siirtymä jakeluverkonhaltijan toteuttamasta kuormanohjauksesta markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen. Virasto puoltaa ehdotusta.

Pykälässä esitetään, että loppukäyttäjä voi valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan suoraan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Viraston tietojen mukaan osa verkkonhaltijoista tarjoaa nykyisellään asiakkailleen palvelua, jossa asiakas voi itse ohjata omaa kuormaansa sähkön hinnan mukaisesti. Viraston näkemyksen mukaan tällainen menettely ei olisi ehdotetun 65 b §:n mukainen, mutta selkeyden vuoksi virasto toivoo, että lainsäätävä ottaisi pykälän perusteluissa kantaa siihen, sallitaanko verkkonhaltijoiden jatkossa tarjoavan mainitun kaltaisia kuormanohjauspalveluita verkkonsa asiakkaille.

Pykälän 4 momentissa todetaan, että valtuutuksen päättyessä loppukäyttäjän verkkonhaltijan on aktivoitava kuormanohjaukseen loppukäyttäjän verkkopalvelutuotteen mukainen aikajaotus, ellei loppukäyttäjä tee uutta valtuutusta. Virasto huomauttaa, että viraston vallitsevassa hallintokäytännössä verkkonhaltijan ei ole katsottu olevan velvollinen toteuttamaan verkkopalvelutuotteen mukaisia kuormanohjauksia, eikä niitä siten kaikissa verkoissa välttämättä ole käytössä. Edellä todettu huomioiden esitetyssä pykälässä olisi hyvä tarkentaa, onko verkkonhaltija jatkossa velvollinen toteuttamaan verkkopalvelutuotteen aikajaotuksen mukaisia ohjauksia kaikissa kaksiaikaisissa verkkopalvelutuotteissaan, mikäli kuormanohjaustoiminnallisuus on otettu käyttöön, vai onko ohjausten toteutus erikseen sovittavissa verkkonhaltijan ja loppukäyttäjän välillä. Verkkonhaltijan verkkopalvelutuotteen aikajaotuksen mukaisissa ohjauksissa on myös hyvä huomioida, että mikäli verkkonhaltija soveltaa verkkopalvelutuotteessaan paikallista aikajaotusta, eivät aikajaotuksen rakenteet yleensä ole yhtenevät sähkönmyyjien tuotteissaan soveltamien aikajaotusten kanssa.

2.4 Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen

Luonnoksessa esitetään sähkömarkkinalain 89 §:ään lisättäväksi uutena 4 momenttina säännöskohta, jonka johdosta kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa koti- tai etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen mukaisen sähkötoimituksen olisi käynnistyttävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä.

Etämyyntitilanteessa kuluttaja ei välttämättä muista kovin hyvin nykyisen sähkönmyyntisopimuksen päättymisajankohtaa, jolloin aikaväli uuden sopimuksen tekemisajankohdasta siihen, milloin uuden sopimuksen mukainen toimitus kuluttajalle voi aikaisintaan alkaa, voi olla huomattavan pitkä.

Energiavirasto pitää tarpeellisena ehdotettua säännösmuutosta, jolla estettäisiin se, että esimerkiksi kuluttajan nykyisen määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen takia toimituksen alkamista pitkäksikin aikaa odottamaan jäänyt uusi sopimus ei enää mahdollisissa muuttuneissa olosuhteissa tai uudessa markkinatilanteessa vastaisi kuluttajan tarpeita ja toiveita.

Ajallisesti lähempänä edellisen sopimuksen päättymistä markkinoilla voi olla tarjolla muita kuluttajalle mielekkäämpiä sähkösopimuksia, jotka pitäisi voida huomioida valitessa uutta

sähkö sopimusta. Lainsäädännön nykytilassa tämä toteutuu huonosti, jos kuluttaja on jo sidottu uuteen määräaikaiseen sähkö sopimukseen.

Energiavirasto pitää tärkeänä säännöksen käytännön tulkinnan kannalta, että säännöksessä edellytetty enintään kolmen kuukauden aikaraja lasketaan nimenomaan uuden sähkö nmyyntisopimuksen tekemishetken ja sitä koskevan sähkö n toimituksen alkamishetken välisestä ajasta. Energiavirasto toteaa, kuten säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan, että sopimusteknisesti uusi sähkö nmyyntisopimus voi tulla voimaan kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä, vaikka sopimuksen mukainen sähkö ntoimitus ei vielä alkaisikaan tässä aikataulussa. Siten säännöksen aikarajan sitominen sopimuksen tekemishetken ja sopimuksen voimaantuloajankohdan väliseen aikaan antaisi vähittäismyyjille halutessaan mahdollisuuden sopimusteknisesti täyttää säännöksen vaatimuksen ilman, että kuluttajan kannalta edellä kuvattu ongelma saataisiin poistettua.

Energiavirasto pitää sääntelyn tarkoitusta toteuttavana sitä, että luonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa uuden sopimuksen voimaantulo sidottaisiin sähkö ntoimituksen alkamisen ajankohtaan.

Energiavirasto pitää tärkeänä sitä, että ehdotettu säännös ei kuitenkaan estäisi kuluttajan aloitteesta tapahtuvaa sähkö nmyyntisopimuksen tekemistä pidemmälle tulevaisuuteen. Luonnoksessa edellä mainittu on ilmaistu säännöskohtaisissa perusteluissa. Energiavirasto pitäisi laintulkinnallisesti varmempana ratkaisuna sitä, että ehdotetun säännöksen soveltamisalan rajaus ilmaistaisiin suoraan säännöstekstissä. Energiaviraston näkemyksen mukaan nyt ehdotetun sisältöisenä säännös on tulkittavissa siten, että myös kuluttajan sopimusvapautta on tältä osin rajoitettu.

2.5 Määräaikaisen sähkö nmyyntisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut

Luonnoksessa esitetään sähkö markkinalakiin uutena 92 a §:nä lisättäväksi sähkö markkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanemiseksi säännös, jonka nojalla loppukäyttäjältä voitaisiin periä maksu määräaikaisen kiinteähintaisen sähkö nmyyntisopimuksen irtisanomisesta ennen määräajan päättymistä. Maksun tulisi olla osa sopimusta, ja maksusta tulisi olla tiedotettu ennen sopimuksen tekemistä. Myös maksun suuruudelle olisi tiettyjä säännöksessä eriteltyjä vaatimuksia.

Ehdotetun sähkö markkinalain 92 a §:n 2 momentin sanamuodon mukaan vähittäismyyjällä tai itsenäisellä aggregaattorilla on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta.

Ehdotetun sähkö markkinalain 92 a §:n 3 momentin sanamuodon mukaan Energiavirasto seuraisi 1 momentissa tarkoitettujen sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä 2 momentissa tarkoitettujen kriteerien puitteissa ja toteuttaisi asianmukaisia toimenpiteitä havaitessaan luvattomia irtisanomismaksuja. Kuten luonnoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa todetaan,

ehdotettu säännös perustuu sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdanlisäksi sähkömarkkinadirektiiviin direktiivillä (EU) 2024/1711 lisättyyn uuteen 11 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.

Energiavirasto huomauttaa, että työmäärää ajatellen merkittävä ero on sillä, arvioisiko Energiavirasto yksittäisten loppukäyttäjiltä perittävien sopimuksen irtisanomismaksujen suuruutta vaiko vähittäismyyjien ja itsenäisten aggregaattoreiden irtisanomismaksujen suuruuden määrittämässä soveltamien laskentatapojen hyväksyttävyyttä.

Energiavirasto katsoo ehdotettuun sääntelyyn viitaten todennäköiseksi, että vähittäismyyjillä ja itsenäisillä aggregaattoreilla olisi käytössään sääntelyn vaatimukset täyttävä laskentakaava irtisanomismaksun sopimuskohtaiseksi määrittämiseksi kiinteän vakiomaksun sijasta, mikäli ne veloittaisivat irtisanomismaksun loppukäyttäjältä loppukäyttäjän vapaaehtoisesti irtisanoessa määräaikaisen kiinteähintaisen sähköntoimitussopimuksen ennen määräajan päättymistä. Irtisanomismaksu voisi muodostua tapauskohtaisesti eri suuruisiksi laskentaparametreista, esimerkiksi jäljellä olevan sopimusajan pituudesta riippuen. Energiavirasto huomauttaa, että kyseessä olisi joka tapauksessa virastolle täysin uusi velvoite, joka aiheuttaisi lisätyötä. Näin ollen Energiavirastolle olisi varattava veloitteen suorittamiseksi tarvittavat lisäresurssit.

Luonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa ehdotetun sähkömarkkinalain 92 a §:n 3 momentin kohdalla todetaan Energiavirastolla olevan yleinen rooli valvontaviranomaisena joko omasta aloitteestaan tai sille tehtyjen kantelujen perusteella, mutta se ei ratkaisisi yksittäiseen sopimussuhteeseen liittyviä riitatapauksia. Kantelujen osalta Energiavirasto toteaa, että myös säännöstekstissä olisi keskeistä tarkentaa kantelijan roolia menettelyssä. Energiavirasto huomauttaa, että valvonta voitaisiin toteuttaa menettelyllisesti kevyemmin, mikäli kantelijalla ei olisi asianosaisen roolia.

2.6 Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä

Luonnoksessa esitetään sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin lisättäväksi RED II –direktiivin 21 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanemiseksi säännökset, jotka velvoittaisivat vertailuvälineeseen rekisteröityneet vähittäismyyjät ilmoittamaan vertailuvälineeseen myös ostotarjoukset, joilla nämä tarjoutuvat ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön.

Ehdotetun vertailuvälinelain 1 §:n sanamuodon mukaan Energiaviraston tehtävä olisi ylläpitää verkkosivustoa, jonka avulla loppuasiakkaat voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähköntoimitussopimuksia, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimukset ja vähittäismyyjien ostotarjouksia loppuasiakkaiden itse tuottamasta sähköstä.

Energiavirasto katsoo, että vähittäismyyjien velvoittaminen ilmoittamaan itse tuotetun sähkön ostohinnat ja -ehdot vertailuvälineessä todennäköisesti helpottaa loppukäyttäjien tiedonhankintaa itse tuotetun sähkön myymisestä sekä selkeyttää markkinaa heidän näkökulmastaan, mitä virasto pitää tervetulleena kehityksenä.

Energiavirasto katsoo, että ehdotetun 1 §:n sanamuoto on kuitenkin hieman tulkinnanvarainen sen suhteen, olisiko Energiaviraston ylläpitämässä vertailuvälineessä loppukäyttäjillä oltava mahdollisuus vertailla eri vähittäismyyjien tarjouksia loppukäyttäjien itse tuottamasta sähkön ostosta myös irrallaan myyjien tarjoamista sähköntoimitussopimuksista.

Energiavirasto toteaa, että jo nykyisellään vertailuvälinelain nojalla Energiaviraston ylläpitämässä sahkohinta.fi -vertailupalvelussa vähittäismyyjät voivat ilmoittaa, ovatko ne valmiit ostamaan mahdollisen loppuasiakkaan itse tuotetun verkkoon syötetyn sähkön. Vähittäismyyjillä on yleensä ylijäämänsähkön oston edellytyksenä, että loppukäyttäjällä on myös sähkön myyntisopimus kyseisen myyjän kanssa. Sähkön vähittäismyyjät voivat myyntitarjousten ilmoittamisen yhteydessä ilmoittaa vertailupalveluun myös itse tuotetun sähkön ylijäämän ostoon liittyvät korvaushinnat ja ehdot myyntitarjouksen lisätietona. Vertailuvälineessä ei siis nykyisellään käsitellä vähittäismyyjien itse tuotetun sähkön ostotarjouksia omina erillisinä sopimuksina eikä siten käyttäjille ole myöskään mahdollista suorittaa eri vähittäismyyjien itse tuotetun sähkön ostotarjousten vertailua ostohinnan tai minkään muunkaan kriteerin perusteella.

Käytännössä tämä tarkoittaisi, että vähittäismyyjien itse tuotetun sähkön ostotarjousten hintojen ja ehtojen vertailumahdollisuuden lisääminen nykyiseen vertailuvälineeseen edellyttäisi merkittävää tietojärjestelmän muokkausta niin, että vähittäismyyjien itse tuotetun sähkön ostotarjoukset käytännössä irrotettaisiin omaksi sopimuskategoriakseen, jonka sisällä käyttäjät voisivat tehdä hintavertailuja samaan tapaan kuin nyt myyntisopimusten kategoriassa. Tämän toteutus aiheuttaisi merkittäviä järjestelmän kehittämiskustannuksia.

Energiavirasto toteaa edelleen, että koska yllä todetun mukaisesti vähittäismyyjät tyypillisesti sitovat sähkön osto- ja myyntisopimukset toisiinsa, osto- ja myyntitarjousten erottaminen toisistaan hintavertailussa ei välttämättä palvelisi tehokkaasti vertailun käyttäjiä. Vaikka käyttäjä löytäisikin sopivan ostotarjouksen vertailun avulla, se ei välttämättä olisi hänelle saatavilla, ellei hän olisi kyseisen vähittäismyyjän asiakas, ja toisaalta vähittäismyyjällä, jolla on loppukäyttäjälle edullinen sähkön ostotarjous, ei välttämättä ole edullista sähkön myyntitarjousta samalle loppukäyttäjälle tai toisin päin. Kokonaisuudessaan sopivan osto- ja myyntitarjouksen löytäminen voisi siis olla loppukäyttäjälle haastavaa.

Lisäksi Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että sähkömarkkinalaki sisältää nykyisellään tuskin ollenkaan sääntelyä loppukäyttäjien itse tuottaman sähkön ostamisesta, vaan loppukäyttäjät ja vähittäismyyjät voivat käytännössä sopia ostohinnoista ja -ehdoista vapaasti keskenään. Tästä huolimatta Energiavirasto saa loppukäyttäjiltä usein tiedusteluja loppukäyttäjän verkkoon syöttämän sähkön ostoehtoihin ja niitä koskevaan lainsäädäntöön liittyen, ja niihin vastaaminen vie osaltaan virastolta resursseja. Ostohintojen ja -ehtojen vertailuominaisuuden lisääminen vertailuvälineeseen vahvistaisi todennäköisesti entisestään loppukäyttäjien vaikutelmaa, että Energiavirasto valvoo itse tuotetun sähkön ostohintojen ja -ehtojen sisältöä ja ratkaisee niitä

koskevia riita-asioita. Tämä todennäköisesti lisäisi loppukäyttäjien Energiavirastoon kohdistamia yhteydenottoja aiheesta, joka ei kuitenkaan kuulu viraston toimivaltaan.

Yllä esitetyn vuoksi Energiavirasto katsoo, ettei ostotarjousten vertailuominaisuuden kehittäminen järjestelmään ole tarkoituksenmukaista. Selvyyden vuoksi Energiavirasto ehdottaa, että vertailuvälinelain 1 §:ää koskevilla perusteluilla todettaisiin, että pykälän sanamuodolla ei tarkoiteta sitä, että tällainen loppukäyttäjien verkkoon syöttämän sähkön ostohintojen ja -ehtojen vertailuominaisuus tulisi olla vertailuvälineessä, vaan että riittävää on, että sähkön vähittäismyyjät ilmoittavat ostotarjoustensa hintaehdot ja muut ehdot vertailuvälineeseen niin, että ne ovat siellä loppukäyttäjien tarkasteltavissa.

Energiavirasto kiinnittää lisäksi huomiota vertailuvälinelain nykyiseen 4 §:ään koskien vähittäismyyjän velvollisuutta rekisteröityä vertailuvälineeseen. Pykälän voimassa olevan sanamuodon mukaan “[v]ähittäismyyjän, joka haluaa julkaista vertailuvälineessä kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia, markkinoimiaan sähköntoimitussopimuksia, on rekisteröidyttävä Energiavirastossa vertailuvälinettä varten”. Energiavirasto toteaa, että pykälän nykyisestä muotoilusta ei ole johdettavissa rekisteröitymisvelvollisuutta kaikille yllä mainitut kriteerit täyttävillä vähittäismyyjille, vaan vähittäismyyjällä olisi nykymuotoilun mukaan myös mahdollisuus jättäytyä kokonaan vertailuvälineen ulkopuolelle niin halutessaan.

Kuitenkin sähkömarkkinadirektiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaan “[j]äsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään yksi väline kattaa markkinat kokonaisuudessaan. Jos useampi väline kattaa markkinat, kyseisten välineiden on sisällettävä mahdollisimman kattava valikoima sähkötarjouksia, jotka kattavat merkittävän osan markkinoista, ja jos kyseiset välineet eivät täysin kata markkinoita, tämä on ilmoitettava selvästi ennen tulosten esittämistä.” Suomessa on käytössä vain yksi sähkömarkkinadirektiivissä tarkoitettu vertailuväline, eli Energiaviraston sähkön hintavertailupalvelu, joten täyttääkseen direktiivissä asetetut vaatimukset, sen olisi katettava sähkön vähittäismyyntimarkkina kotitalousasiakkaille ja mikroyrityksillä, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kWh, kokonaisuudessaan. Koska kuitenkin vertailuvälinelaki mahdollistaa yllä todetusti sen, että vähittäismyyjä voi halutessaan jättäytyä kokonaan vertailuvälineen ulkopuolelle, on olemassa riski, että joku myyjä päättää toimia näin, ja tällöin vertailuväline ei enää kattaisi koko markkinaa. Tämän vuoksi Energiavirasto ehdottaa, että vertailuvälinelain 4 §:n muotoilu muutetaan niin, että sähkön vähittäismyyjillä, jotka tarjoavat sähköntoimitussopimuksia kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia, olisi yksiselitteinen velvollisuus rekisteröityä vertailuvälineeseen, eikä niillä halutessaan olisi mahdollisuutta jättäytyä sen ulkopuolelle.

Esityksen pykäläkohtaisissa perusteluissa todetaan vertailuvälinelain 8 §:n kohdalla, että Energiaviraston olisi pyydettävä kuluttaja-asiamiehen lausunto vähittäismyyjän toiminnasta ennen 5 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien tietojen antamiseen perustuvan varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle. Energiavirasto huomauttaa, että se on sähkömarkkinadirektiivissä (EU 2019/944) tarkoitettu kansallinen sääntelyviranomaisen, jonka tehtäväksi on säädetty vertailuvälineen ylläpito ja sen valvonta. Vertailuvälineen olemassaolo perustuu direktiivin 14 artiklaan. Direktiivin 59 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että tässä direktiivissä ja siihen liittyvässä lainsäädännössä asetettuja tehtäviä

suorittaessaan sääntelyviranomaisen on oltava toiminnallisesti riippumaton muista julkisista ja yksityisistä elimistä.

Näin ollen Energiavirasto katsoo, että ehdotuksen kirjaus, jonka mukaan Energiavirasto olisi velvollinen pyytämään kuluttaja-asiamiehen lausunnon ennen varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle, olisi mahdollisesti sähkömarkkinadirektiivin vastainen, koska se tarkoittaisi, että Energiaviraston tulisi sähkömarkkinadirektiivin tai siihen liittyvän lainsäädännön valvontaa suorittaessaan ottaa huomioon toisen viranomaisen juridiset kannanotot. Energiavirasto toteaa, että itse nyky muodossaan vertailuvälinelain 8 §:n 2 momentin mukaan Energiavirasto voi pyytää tällaisen lausunnon kuluttaja-asiamieheltä, eikä pykälän lopullista sanamuotoa ole ehdotettu tällä ehdotuksella muutettavaksi. Energiavirasto katsookin, että perusteluteksti tulisi muuttaa vastaamaan pykälän varsinaista sanamuotoa sekaannusten välttämiseksi.

2.7 Liittymisjohdon määritelmä

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmää siten, että voimalaitosten yhteyteen sijoitettavat energiavarastot voisivat hyödyntää voimalaitoksen liittymisjohtoa tai usean voimalaitoksen yhteistä liittymisjohtoa.

Energiavirasto pitää tarpeellisina ehdotettuja säännösmuutoksia, jotta uusiutuvan energiantuotannon vaihteluita voidaan paremmin tasapainottaa ja siten vähentää vaihtelevan tuotannon sähköjärjestelmälle aiheuttamaa rasitetta sekä parantaa sähköjärjestelmän käyttövarmuutta. Energiavarastot ja sähköntuotantolaitokset hyötyvät merkittävästi toisiinsa integroitumisesta ja yhdessä ne tarjoavat sähkömarkkinoille joustavampaa sähköntuotantoa. Voimassa olevan lain sanamuodon mukaan luvanvaraisuuden ulkopuolelle jäävällä liittymisjohtolla voidaan liittää sähköverkkoon vain joko yksi energiavarasto tai yksi tai useampi voimalaitos. Nyky muodossaan lain sanamuoto estää tällaisten yhdistelmien verkkoon liittämisen, mikä on vähentänyt investointihalukkuutta energiavarastoihin, mikä taas voi pitkällä aikavälillä heikentää sähkömarkkinoiden toimivuutta.

2.8 Liittämiselvollisuus

Luonnoksessa esitetään sähkömarkkinalain 20 §:n 3 momenttiin tarkentavia säännöksiä liittymän kytkemisestä sähköverkkoon, minkä johdosta liittymä olisi kytkettävä sähköverkkoon liittyjän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa siitä, kun verkonhaltija on vastaanottanut liittämispyyntönsä ja liittymän kytkemisen edellyttämät tiedot liittyjän sähkölaitteistoista. Samalla siirrettäisiin sähkömarkkinalain 21 b §:n 2 momenttiin vaatimus, joka koskee verkonhaltijan velvoitetta antaa arvio liittyjälle liittymiskustannuksista ja toimitusajasta, jotta liittämispyyntönsä toteuttamiseen liittyvät verkonhaltijan ensitoimet olisi keskitetty samaan säännökseen.

Energiavirasto pitää hyvänä ja tarpeellisena ehdotettua täsmennystä, jolla selkiytetään voimassa olevan lain tavoitteita sekä tulkintaa kohtuullisen liittymän toimitusajan sekä asiakkaan kohtuullisten palvelutarpeiden täyttämisen osalta. Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetty kuuden (6) kuukauden aikaraja kohtuulliselle liittämisajalle pien- ja keskijänniteverkoissa, pois lukien erityisistä syistä johtuvat pidemmät liittämisaajat, on myös ollut Energiaviraston näkemys kohtuullisesta liittämisajasta pien- ja keskijänniteverkoissa, mikäli erityistä syistä, kuten liitännän laajuuden tai teknisen toteutuksen vuoksi pidempi liittämisaika ei ole ollut tarpeen. Energiavirasto pitää tarpeellisena, että pien- ja keskijänniteverkon kohtuullinen liittämisaika tarkennetaan lakiin Energiaviraston näkemyksen mukaiseksi. Lisäksi Energiavirasto pitää tarpeellisena ehdotettua sääntömuutosta, jolla siirretään lain 21 b § 2 momenttiin vaatimus verkonhaltijan veloitteesta antaa arvio liittyjälle liittymiskustannuksista ja toimitusajasta, jotta liittämispyyntöön toteuttamiseen liittyvät verkonhaltijan ensitoimet olisi keskitetty samaan säännökseen.

2.9 Valitusten käsittely

Lakiin esitetään lisättävän uusi 99 a § loppukäyttäjän tekemän valituksen käsittelystä, jonka mukaan loppukäyttäjällä tulisi olla oikeus sähkönjakelua ja muuta verkkopalvelua, sähköntoimitusta sekä aggregointia koskevan valituksen käsittelyn hyvään tasoon. Esityksen mukaan jakeluverkonhaltijan, vähittäismyyjän ja aggregaattorin tulee käsitellä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

Energiavirasto huomauttaa, että ehdotetun 99 a §:n perusteella on epäselvää, mikä viranomaistaho valvoo ehdotetun pykälän toteutumista ja millä keinoin. Energiavirasto katsoo, että lainkohdasta tai sen perusteluista tulisi käydä ilmi toimivaltainen viranomainen, jolle kuuluu loppukäyttäjien jakeluverkonhaltijoille, vähittäismyyjille ja aggregaattoreille tekemien valitusten käsittelyn toteutumisen valvonta lainkohdassa esitetyin ehdoin. Lainkohdan astuessa voimaan esitetyssä muodossa voi selkeästi esitetyn toimivaltaisen viranomaisen puuttuminen aiheuttaa epäselvyyksiä lain täytäntöönpanossa. Energiavirasto esittää, että lainkohtaan tarkennettaisiin viranomainen, jolle kuuluu toimivalta valvoa valitusten käsittelyä koskevia prosesseja jakeluverkonhaltijoissa, vähittäismyyjissä ja aggregaattoreissa.

Energiavirasto toteaa myös, että valitusten käsittelyn hyvälle tasolle ei ole asetettu tarkempia kriteerejä kyseisessä lainkohdassa tai sen perusteluissa kuin, että jakeluverkonhaltijoiden, vähittäismyyjien ja aggregaattoreiden on käsiteltävä loppukäyttäjien valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi. Energiavirasto kiinnittää huomiota myös siihen, ettei nykyisestääkään sähkömarkkinalaista löydy kriteerejä edellytetyille valitusten käsittelyn hyvälle tasolle. Energiavirasto esittää, että säännöstä tai sen perusteluita tarkennettaisiin siltä osin, mitä tarkoittaa lainkohdassa edellytetty valitusten käsittelyn hyvä taso.

Vaikka ehdotetussa 99a §:ssä on kyse loppukäyttäjien tekemien valitusten käsittelystä jakeluverkonhaltijassa, vähittäismyyjässä ja aggregaattorissa, Energiavirasto huomauttaa, että sen toimivallassa on valvoa sähkömarkkinalaissa eri tahoille asetettujen veloitteiden täyttymistä ja

tarvittaessa velvoittaa väärin menetellyt taho korjaamaan menettelyään. Energiaviraston toimivallassa ei sen sijaan ole yksittäisten sopimusoikeudellisten riitojen ratkaiseminen, minkä johdosta Energiavirasto ei ratkaise loppuasiakkaan ja palveluntarjoajan väliseen sopimukseen perustuvia riitoja. Energiaviraston näkemyksen mukaan loppukäyttäjän tekemän valituksen käsittelyä koskevassa 99 a §:ssä on kyse sellaisesta sopimukseen perustuvasta riita-asiasta, jonka ratkaiseminen ei kuulu Energiaviraston toimivaltaan. Siten vaikka Energiaviraston tehtävänä olisi valvoa 99 a §:ssä säädettyjä loppukäyttäjien tekemien valitusten käsittelyä jakeluverkonhaltijoissa, vähittäismyyjiissä ja aggregaattoreissa, Energiavirasto ei edelleenkään käsitelisi valitusten sisältöä ja ratkaisisi niihin sisältyviä riita-asioita tai valvoisi jakeluverkonhaltijoiden, vähittäismyyjien ja aggregaattoreiden loppukäyttäjien niille tekemiin valituksiin antamien vastausten ja ratkaisujen asiasisältöä.

3 Pykäläkohtaiset kommentit

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

3 § Määritelmät

Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että 5 kohdan liittymisjohdon määritelmään sisältyvän listauksen alakohtien a)-c) välillä ei ole rinnastuskonjunktioita. Energiavirasto esittää, että alakohtien väliin lisättäisiin konjunktio ”tai” selventämään, että alakohtien kriteerit ovat vaihtoehtoisia.

Energiavirasto huomauttaa, että sanamuoto ”aina” voi olla harhaanjohtava säännösehdotuksen perusteluihin sisältyvässä lauseessa, jonka mukaan liittymisjohto yhdistäisi aina yksittäisen sähkökäyttöpaikan, energiavaraston taikka yksittäisen voimalaitoksen verkonhaltijan sähköverkkoon. Säännösehdotuksen mukaan liittymisjohto voisi yhdistää yksittäisen liittyjän lisäksi myös useamman energiavaraston, useamman voimalaitoksen ja niihin kytköksissä olevan yhden tai useamman energiavaraston, joten liittymisjohto ei aina yhdistäisi vain yksittäistä liittijää.

13 § Jakeluverkon rakentaminen

Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun säännöksen alakohtien 1)-4) välillä ei ole rinnastuskonjunktioita. Energiavirasto esittää, että alakohtien väliin lisättäisiin konjunktio ”tai” selventämään, että alakohtien kriteerit ovat vaihtoehtoisia. Lisäksi säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ehdotuksen mukaan muut saisivat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos 1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkökäyttöpaikka taikka yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon ja 2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään vastuualueen

jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon. Energiavirasto ehdottaa selvyiden vuoksi myös perusteluihin konjunktion ”ja” vaihtamista konjunktiioon ”tai”.

Energiavirasto ehdottaa, että pykälän perustelujen kohdassa ” Jos liittyjinä olevia eri kiinteistöillä tai kiinteistöryhmällä..” kiinteistöryhmän käsite muutettaisiin monikkomuotoon ”Jos liittyjinä olevia eri kiinteistöillä tai kiinteistöryhmillä..”.

16 § Hankeluvan myöntäminen

Energiavirasto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun säännöksen alakohtien 1)-2) välillä ei ole rinnastuskonjunktiota. Energiavirasto esittää, että alakohtien väliin lisättäisiin konjunktiio ”tai” selventämään, että alakohtien kriteerit ovat vaihtoehtoisia.

Energiavirasto huomauttaa lisäksi koskien säännöskohtaisten perusteluiden mainintaa lupaharkintaan liittyvästä ympäristöperusteiden harkinnasta, että sähkömarkkinalain 16 §:stä on lailla 266/2017 poistettu vaatimus, jonka mukaan lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon. Koska hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä, hankeluvassa ei siten enää oteta kantaa rakennettavan sähköjohdon ympäristövaikutuksiin ja maankäyttöön. Valtioneuvoston asetuksen (65/2009) mukaan hankelupahakemuksessa on kuitenkin esitettävä selvitys johdon ympäristövaikutuksista ja soveltuvuudesta alueen maankäyttöön, minkä vuoksi hakijan on lupahakemuksessa tuotava ilmi, miten tämä on toteutettu. Hankelupamenettelyyn ei kuitenkaan sisälly perusteellisempaa ympäristöperusteiden harkintaa.

54 § Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus ja hintarakenne

Energiavirasto huomauttaa, että pykälän 2 mom. perusteluissa esitetty toteama, jonka mukaan Energiaviraston määräys voisi koskea esimerkiksi minimilaskutustehoa tai toleranssia, jonka perusteella tehorajan ylittävä teho laskutetaan kuukausittain, voi olla tulkittavissa tehomaksun määräytymisperusteiden harmonisointia koskevia vaihtoehtoja rajaavaksi.

Energiavirasto huomauttaa myös, että perusteluiden kappaleessa 4.1.2 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen on viitattu valtioneuvoston asetukseen, jolla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sähkönjakelupalveluiden aikajaotuksesta ja rakenteesta. Kuitenkin sähkömarkkinalain 54 §:n 2 mom. ehdotetussa lisäyksessä esitetään todettavaksi ”Energiavirasto voi antaa sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännöksiin perustuvia tarkempia määräyksiä sähkönjakelupalvelujen maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymisperusteista.” Energiavirasto ehdottaa

lisättävään 54 §:n 2 mom. tarkennettavan Energiaviraston määräysenantovaltuuden aikajaotuksen osalta koskevan hinnoittelussa sovellettavaa aikajaotusta.

89 § Sopimuksen voimassaolo ja päättyminen

Energiavirasto esittää, että se, mitä ehdotetun lainkohdan perusteluissa mainitaan kuluttajan aloitteesta tapahtuvasta sopimisesta, ilmaistaisiin suoraan ehdotetussa säännöstekstissä sen soveltamisalan rajoituksena.

Energiavirasto huomauttaa kohteliaasti, että ehdotettu sääntely olisi luonnoksen rinnakkaistekstien perusteella olemassa olevaan säännökseen nähden sen 4. momentti luonnoksen säännöskohtaisten perustelujen alussa ilmaistusta poiketen.

92 a § Sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksu

Energiavirasto esittää, että ehdotetun säännöksen 3 mom. ”seuraa”-ilmaisu korvattaisiin yksiselitteisemmällä ”valvoo”-ilmaisulla Energiaviraston valvontatoimivaltaan viitaten.

Energiavirasto huomauttaa, että ehdotetun säännöksen 3 mom. muotoilu on tulkittavissa velvollisuudeksi arvioida yksittäisten sopimuskohtaisten irtisanomismaksujen lainmukaisuutta. Näin ollen Energiavirasto esittää, että lainkohdan yksityisissä perusteluissa tarkennettaisiin Energiaviraston velvollisuutta valvovan irtisanomismaksun suuruuden määräytymisperusteiden hyväksyttävyyttä.

Energiavirasto esittää säännöskohtaisissa perusteluissa tarkennettavaksi, ettei kantelijalla olisi asianosaisen asemaa Energiaviraston suorittaessa säännöksen noudattamista koskevaa valvontatehtäväänsä.

4 Vaikutukset Energiavirastoon

Energiavirasto toteaa, että ehdotetut säännösmuutokset ja niiden sisältämät lisätehtävät aiheuttavat Energiavirastolle lisäkustannuksia, joita ei suunnitelluista toiminnan tehostamis- ja säästötoimista huolimatta voida kattaa viraston nykyisillä ja julkaistujen määrärahakehysten mukaan lähivuosina jopa laskevilla määrärahoilla. Energiavirastolle on jo tullut ja lähiaikoina on tulossa lisää muitakin uusia lakisääteisiä tehtäviä, joiden hoitamiseksi viraston määrärahoja ei kuitenkaan ole tarpeellisilta osin tarkistettu, mikä jo nykyisellään vaikeuttaa virastolle kuuluvien lakisääteisten tehtävien tarkoituksenmukaista hoitamista. Uudet lisätehtävät sekä nykyisten tehtävien laajeneminen ehdotettujen säännösmuutosten myötä ilman määrärahalisäyksiä vaikeuttaisi tilannetta entisestään. Pahimmillaan tämä johtaa tilanteeseen, jossa viraston valvontatehtävien

hoitamiseen käytettävissä olevien resurssien vajeen takia sähkön loppukäyttäjät ja muut sähkömarkkinatoimijat kärsivät eikä niille voida enää tarjota tarvittavia viranomaispalveluja.

Energiavirasto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettujen säännösmuutosten myötä virastolle tulevien uusien ja laajenevien tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttääkin niistä aiheutuvien lisäkustannusten täysimääräistä huomiointia viraston määrärahoissa vuodesta 2025 alkaen.

Energiavirasto on mahdollisimman realistisesti arvioinut ehdotuksen sisältämien virastolle tulevien lisätehtävien kokonaisvaikutukseksi 2 - 2,5 henkilötyövuotta, mikä vastaa pysyvästi noin 160 000 – 200 000 euron vuosittaista lisäkustannusta. Näiden henkilökustannusten lisäksi ehdotuksen toimeenpano edellyttää virastossa tietojärjestelmien kehittämistä, josta aiheutuu arviolta 50 000 euron kustannus. Virasto huomauttaa, että tässä arviossa ei ole mukana sähkötarjoustun vertailuvälineen kehittämiskustannuksia, mikäli säännökset edellyttäisivät vertailuvälineeltä erillistä loppukäyttäjien verkkoon syöttämän sähkön ostotarjoustun vertailuominaisuutta.

Energiavirasto korostaa, että ilman tässä lausunnossa esitettyjä lisäresursseja uusiin ja laajeneviin tehtäviin virasto ei kykene asianmukaisesti toimeenpanemaan ehdotettuja lainsäädännön muutoksia. Tämän seurauksena on, että lainsäätäjän tahtotila jää toimeenpanematta eivätkä säädösten tavoitteet toteudu. Lisäksi vaikutukset näkyvät ensimmäisenä viraston valvomien yritysten liiketoiminnassa ja viraston apua tarvitseville kansalaisille, kun viraston valvonta ja asiakaspalvelu eivät toteudu uuden lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Energiaviraston esittämät lisäresurssit ovatkin siis olennainen ja välttämätön osa tätä lainsäädäntöuudistusta ja sen toteutumista käytännössä.

5 Lopuksi

Yhteenvedon Energiavirasto katsoo hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuja säännösmuutoksia perusteltuina ja kannatettavina. Energiavirasto kuitenkin esittää, että hallituksen esityksen jatkovalmistelussa huomioitaisiin viraston edellä esittämät huomautukset ja ehdotukset yksittäisiin säännöskohtiin.

Lisäksi Energiavirasto pyytää ministeriötä varmistamaan, että ehdotuksen asianmukaisen toimeenpanon varmistamiseksi sen sisältämät uudet ja laajenevat viraston tehtävät huomioitaisiin Energiaviraston määrärahoissa.

Nurmi Simo
Energiavirasto

Paananen Antti
Energiavirasto